

מנהיגי חינוך יקרים,

בפרשתנו משה מבקש שימונה לו מחליף והקב"ה מודיע לו שיהושע ימונה לממשיכו, לעומת בניו של משה שלא זוכים לכך.

במדרש במדבר רבה (פרשה כא סימן יד) מבואר: "אמר לו הקדוש ברוך הוא (משלי כז) 'נוצר תאנה יאכל פריה' בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה. יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות הואיל והוא שרתך בכל כוחו כדאי הוא שישמש את ישראל".

יהושע שכיבד את משה ושרתו זוכה לקצור את פרי עמלו. יהושע טרח וסידר את הספסלים לטובת הציבור גם כשהוא כבר מוותיקי וחשובי התלמידים, הכל מתוך כך שהענווה היתה נר לרגליו. אך עיקר מעלתו הינה שהתמיד בעמל התורה לאורך זמן. ובמדרש שם (סימן טו) מוסיף ומבאר את ייחודה של התאנה: "למה נמשלה תורה בתאנה שרוב האילנות הזית הגפן והתמרה נלקטין כאחת והתאנה נלקטת מעט מעט. כך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנתיים". ברכת התאנה שכל יום מוצאים בה פירות נוספים חדשים הראויים למאכל ואם לא מנצלים וקוטפים אותם בזמן, הפרי הולך לאיבוד.. יהושע קיבל מכוחו של משה לחדש בתורה ולהורות לאמיתה של תורה. התורה מחייבת לעמול בה ולהוסיף ולחדש כל הזמן. הדרך לגדול בתורה היא בעמל יומיומי מתוך התחדשות והעמקה תוך גילוי רבדים חדשים ועמוקים.

יהושע הוא הראוי לקבל את התורה מפי משה ולמוסרה הלאה. משה קיבל תורה מסיני- בשל ענוותנותו כהר סיני הנמוך ומוסרה ליהושע שאף הוא עניו ויכול לקלוט את התורה כפי שמסרה משה.

למרות שמשה נתן את התורה ליהושע בעין יפה וסמך עליו לא רק ביד אחת, כפי שנצטווה, אלא בשתי ידיו, בכל זאת דרשו חז"ל בגמרא (בבא בתרא דף עה,א): "ונתתה מהודך עליו - ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה". לא קם בישראל כמשה עוד וניתן לראות במוחש את ירידת הדורות.

ה"חפץ חיים" הסביר מאמר זה לא כאכזבה של הזקנים מיהושע לאור הכרתם במעלת משה, אלא כאכזבה מעצמם על שלא נקטו בדרכו של יהושע. לו למדו גם הם בהתמדה מתוך דבקות במשה יכלו גם אותם זקנים לזכות לעמוד במקומו של יהושע. כל אחד יכול, ושכרו של העמל ומתייגע לא יקופח.

יהושע זכה לא רק בכוח הנחלת התורה, אלא גם בהנהגה של עם ישראל. התורה שיהושע למד זיכתה אותו גם בכתר מלכות כמבואר במשנה (אבות ו,א): "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ונותנת לו מלכות וממשלה". יהושע הוא "איש אשר רוח בו" – יש לו עמוד שדרה ומכוחו הוא פועל, אך הוא יודע להלך כנגד רוחו של כל אחד כפי שביאר רש"י. הוא בעל יכולת לתת מענה תואם לכל אחד לפי צרכו. ולכן יהושע מסוגל להנהיג את העם בתקופה המורכבת של הנחלת הארץ וכיבושה. הוא יוצא ובא לפני העם אך הכל מתוך תורה. אם לילה אחד תוך כדי המלחמה לא עסק בתורה, נגלה אליו המלאך ותבע ממנו לתקן זאת. יהושע מתברך ע"י הקב"ה שיוכל לפעול כמשה ומחזקו ככתוב (יהושע א,ה-ט): "כְּאִשֶּׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךָ... רַק חֲזֵק

וְאָמַץ מְאֹד לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מִשָּׁה עֲבָדִי אֶל-תִּסּוֹר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל
לְמַעַן תִּשְׁפִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךָ"

מובא בגמ' (ברכות לב,ב): "תנו רבנן, ארבעה צריכין חיזוק ואלו הן: תורה, ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ. תורה ומעשים טובים מנין - שנאמר רק חזק ואמץ מאד לשמר ולעשות ככל התורה. חזק - בתורה, ואמץ - במעשים טובים. תפלה מנין - שנאמר קווה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'; דרך ארץ מנין - שנאמר חזק ונתחזק בעד עמנו וגו'". הפסוק ביהושע משמש מקור לחשיבות ההשקעה וההשתדלות בתורה ומעשים טובים לכל אדם ואדם.

ימי החופשה שבפתח הם הזדמנות לחידוש וריענון הכוחות כל יום ופריו, כל יום והכוח הרוחני שהוא מביא איתו. שמירת הרצף תאפשר להמשיך לגדול בתורה וליהנות מנועם פירותיה לאורך ימים ושנים.

שבת מברכין שלום ונזכה לראות בימי בין המצרים - פורצים את המיצרים לגאולה שלמה!

שושנה נגר